

сб. материалов Респ. науч.-практ. конф. Брест, 12 окт. 2017 г. /Брест гос. ун-т им А.С. Пушкина; редкол.: С.М. Ленивко, И.Д. Лукьянчик, И.А. Мартысюк. – Брест: БрГУ, 2017. – с. 14-17.

2. В.Э. Бутвиловский. Организация преподавания биологии на английском языке иностранным гражданам, поступающим на первый курс Белорусского государственного медицинского университета. /В.Э. Бутвиловский, А.В. Бутвиловский, В.В. Григорович. //«Наука и образование в современном мире: вызовы XXI века» /Материалы III международной научно практической конференции Нур-султан 12 июля 2019 г., том II /Объединение юридических лиц в форме ассоциации «Общенациональное движение «Бобек»; редкол.: Х.Б. Маслов, Е. Ешим, Е. Абиев, Лю Дэмин, Е.Л. Стычева, Т.Г. Борисов – Нур-Султан, Типография «Мастер ПО», 2019 – с. 381-385.

3. Grigorovich V., Butvilovsky V., Butvilovsky A. Teaching biological and ecological disciplines in english at the Belarusian State Medical University //Актуальные экологические проблемы. Тезисы IX международной научной конференции молодых ученых, аспирантов, магистрантов, студентов 21–22 ноября 2019 г. г. Минск, Республика Беларусь. Международный экологический институт им. А.Д. Сахарова Белорусского государственного университета, 2019. – С. 11.

Міжнародний досвід збереження тваринного та рослинного світу планети

ПЕРСПЕКТИВИ ЗБЕРЕЖЕННЯ ПРИРОДИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОГО ПОТЕПЛІННЯ

*Едуард Вікторович Компанець,
канд. с.-г. наук, доцент кафедри екології
факультету природничо-географічної освіти та екології
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова,
м. Київ, Україна*

Для збереження рослинного і тваринного світу людство створило низьку заходів, що у минулому дозволяло забезпечувати мінімальні можливості для підтримки існування більш вразливих видів. Достатньо було обмежити антропогенний вплив на біологічний об'єкт у місці його мешкання і створити умови для розмноження і існування. Далі, спостерігати і чекати на збільшення чисельності виду. Такі дії були здебільшого достатніми для відновлення виду.

Необхідність таких дій була продиктована закінченням Другої світової війни, загальної розрухою і знищенням багатьох екосистем в наслідок бойових дій, або занадто активним використанням природних ресурсів під час війни.

Для відновлення статусу кво у 1948 році запрацювала спеціальна Комісія з охорони зникаючих видів рослин і тварин. Комісію було створено при Організації Об'єднаних Націй – найвпливовішій організації того часу. У подальшому, було створено Міжнародну Червону книгу, яка вміщувала у собі відомості про види, що стоять під загрозою вимирання. В Україні Закон про Червону книгу бере початок з 1982 року.

Спосіб подати таким чином такого роду інформацію і зацікавити нею людей був революційним. Ідея народилася у англійського професора П. Скотта. Цей відомий зоолог побачив дієвий метод привернути увагу суспільства і влади до видів рослин і тварин, яким загрожувало знищення і вимирання кольором книг, що символізували кольори світлофору і прапору. Червоний – небезпека, чорний – смерть, зелений – все добре. Міжнародні організації, вчені, освітяни і звичайні небайдужі люди сприяли поширенню цієї інформації і зберегли від вимирання десятки видів рослин і тварин. Червона книга має багато перевидань, через постійні доповнення. Деякі види, що потребують допомоги, туди вносять, є такі, що попадають у зелений перелік, є такі, які людство і планета втрачає назавжди. Книга має «чорний список», куди вносять всіх рослин і тварин, які зникли з біологічної історії Землі. Список починається з видів, які ми втратили з 1600 року.

Червона книга є основним документом, який показує на недоліки людства у взаємовідносинах з природою. І, останнім часом, вона поповнюється більш інтенсивно, у зв'язку зі збільшенням антропогенного впливу і впливу, що викликають кліматичні зміни. В минулому часі залишаються ті часи, коли для відновлення виду достатньо було його не «чіпати» і дати йому можливість розвиватися у тих умовах, де він мешкав. Настає доба, коли цього явно недостатньо. Раніше вид жив у своєму середовищі і міг відновитися. Зараз, разом з зменшенням чисельності виду, змінюється саме середовище і «залишити вид у спокої» вже замало. Це стосується не тільки вразливих видів рослин і тварин, а взагалі і всіх інших видів, які ще не представлені у Червоній книзі. Україна тому не виняток. Вже офіційно визнано зміщення степової зони на 200 км на північ. Місто Київ розташований на цьому кордоні. Традиційні для Київщини лісові і лісостепові ландшафти будуть зникати через нестачу опадів. Висушені ліси і торфовища будуть вигорати у спекотні сезони року. Річки міліти і зникати через відсутність захисту листяного покриву дерев. Традиційні зараз породи дерев і трав'яної рослинності будуть змінюватись на інші, раніше не притаманні цій місцевості. Такі зміни неминучі і треба до них готуватися.

Природа знайде вірний шлях і в цих умовах, але, вже зараз потрібно знаходити місця, де знаходяться залишки аборигенних рослин і тварин і захищати їх. Захищати ліси, особливо у води. Суворо слідувати Водному кодексу і пам'ятати, що ліси зберігають річки, а річки зберігають ліс. В наших теперішніх умовах важливо зберегти резервації лісів у води. Вони збережуть річки і місцеву фауну. Звісно, втрати будуть і вони неминучі, але, це не втрапи всього.

Нас очікують степи на сірих лісових ґрунтах, де раніше були ліси, не таких багатих на гумус, як чорноземи. Охороні ґрунтів теж слід приділити увагу. Великі за площами оранки стають не актуальними, через посухи і вітри, тому треба приділити особливу увагу лісосмугам – їх збільшенню і розширенню. Забезпечити їх поливом у спекотні сезони.

Заходи необхідні для збереження і захисту рослин:

- Підвищення рівня екологічної свідомості населення через екологічну освіту і виховання.
- Створення заповідних територій, що займають не менше 10% площі усіх земель держав.
- Обмеження вирубування лісів, особливо на критичних ділянках, що сполучаються з водними об'єктами, на схилах гір і лісосмуг біля полів.
- Рациональне використання деревини, кори, гілок, листя зрубаних дерев і стебел трав'яної рослинності.
- Повне використання супутньої сировини підчас обробки деревини, соломи і сіна.
- Поновлювання лісів, після вирубування. Насадження лісів на нових ділянках, де вони колись зростали, та на ділянках, що піддаються ерозії.
- Використання методів крапельного поливу рослин у посушливих регіонах
- Збереження і рациональне використання природних лікарських, кормових, ягідних рослин.
- Створення ділянок різного призначення: парків для відпочинку, екологічних стежок для туристів, заповідних об'єктів для охорони, збереження і вивчення рослин.
- Насадження біля водних об'єктів і сільськогосподарських полів водоохоронних і лісозахисних смуг.
- Проведення робіт, направлених на пошук видів рослинності, стійких до захворювань і різних видів забруднень навколишнього середовища.
- Науково-обґрунтовані методи рекультивації порушених людиною ландшафтів.

Заходи необхідні для збереження і захисту тварин:

- Екологічне виховання населення з молодшого віку, направлене на охорону природи.
- Моніторинг чисельності як рослиноїдних, так і хижих тварин.
- Підгодовування тварин у складних для них умовах.
- Збереження великих ссавців суходолу і океанів
- Моніторинг епідеміологічних ситуацій серед тварин.
- Переселення тварин з місць де втрачені можливості їх існування у місця, де вони можуть існувати.
- Заселення біотопів видами тварин, які раніше там мешкали. Створення стійких груп тварин для збільшення їх популяцій.

- Посилене інспектування охоронних територій для перешкодження браконьєрству.
- Моніторинг забруднювачів навколишнього середовища.
- Раціональне використання природних ресурсів тваринного походження.
- Перехід агросектора на нові безпечні для природного середовища технології вирощування продукції.
- Створення для тварин постійних місць для водопою, що поповнюються природним шляхом (опади) і штучно людиною (свердловини, водогони).

Цілеспрямована діяльність по збереженню рослинного і тваринного світу створить умови для его адаптації до нових умов існування. Настав час, коли людина має приймати більш активну участь у цих процесах за для майбутніх поколінь і виживання у швидко змінних умовах існування.

Список використаних джерел

1. Компанець, Е. В. Особливості викладання екологічних дисциплін при дистанційній формі навчання /Е. В. Компанець //«Нові концепції викладання у світлі інноваційних досягнень сучасної науки» :матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (07 листопада 2020 року) /укладачі: О. О. Яременко-Гасюк, О. В. Холоденко, Т. А. Ляшенко. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2020. – С. 61-63.

INTERNATIONAL EXPERIENCE OF CONSERVATION OF THE ANIMAL AND PLANT WORLD OF THE PLANET

*Тетяна Володимирівна Матвієнко
викладач, спеціаліст вищої категорії
Інна Вадимівна Литвиненко
викладач, спеціаліст другої категорії
Відокремлений структурний підрозділ
«Херсонський політехнічний фаховий коледж
Державного університету
«Одеська політехніка» м. Херсон, Україна*

В епоху інтенсивного розвитку науково-технічного прогресу, з активним використанням ресурсів навколишнього середовища, кожного року все більш актуальним постає питання охорони та збереження біосфери. Збереження біосфери неможливе без збереження біологічного різноманіття організмів, як в локальному так і в планетарному масштабі, неможливе без об'єднання зусиль урядів, громадськості різних країн, створення міжнародних програм у галузі вивчення й охорони довкілля.